Мені розповідали — і я не маю підстав не вірити, бо це говорили люди, які добре його знали,— що у півторарічному віці він заливався гіркими слізьми, коли бабуся не дозволяла йому годувати її з ложечки. А коли він мав три з половиною роки, його виловили ледь живим із діжки з водою, куди він забрався, щоб навчити жабу плавати.

Через два роки він мало не втратив лівого ока, показуючи кішці, як треба переносити її кошенят, щоб їм не було боляче. Десь так о цій самій порі його дуже сильно вжалила бджола, що її він хотів пересадити з одної квітки, де вона, на його думку, тільки марнувала час, на іншу, багатшу медом.

Він просто палав бажанням допомагати іншим. Він міг просидіти цілий ранок перед старою квочкою, пояснюючи їй, як слід висиджувати курчат; він залюбки відмовлявся від пообідньої прогулянки по ягоди і залишався вдома лущити горіхи для своєї улюбленици-білочки.

Ще не мавши й семи років, він уже підказував матері, як треба поводитись із дітьми, а батькові дорікав, що той неправильно його виховує.

В дитинстві він над усе любив доглядати за іншими дітьми. Це давало йому величезну втіху, а для них було не меншою прикрістю. Він самохіть брав на себе цей неспокійний обов'язок, зовсім не маючи на думці винагороди чи подяки. Йому було байдуже, старші це діти чи менші від нього, дужчі вони чи слабкіші — будь-де й будь-коли натрапивши на них, він одразу брався доглядати за ними.

Одного разу під час шкільної прогулянки в лісі десь здалеку почувся крик. Учитель побіг туди з'ясувати, в чому річ, і побачив таке видовище: Поплтон лежить ницьма на землі, а на ньому сидить верхи його двоюрідний брат, удвічі важчий і сильніший за нього, і розмірено

гамселить кулаками свою жертву. Звільнивши Поплтона, вчитель запитав:

— Чого ти не граєшся з однолітками? Чого лізеш до старших?

— Перепрошую, сер,— відповів Поплтон.— Я доглядав за ним.

Він став би доглядати й за Ноєм, якби той трапився йому під руку.

Він був дуже добрий хлопчик і, навчаючись у школі, охоче дозволяв усім списувати зі своєї грифельної дошки. Він навіть наполягав, щоб його товариші це робили. Він бажав їм добра. Але оскільки його відповіді щоразу виявлялись хибними і відзначалися своєрідним неповторним безглуздям, то й наслідки для тих списувачів бували вельми сумні. Після цього,— з суто дитячою легковажністю, яка не бере до уваги мотивів, а керується тільки результатами,— вони дожидались його біля виходу й немилосердно лупцювали.

Вся його енергія йшла на повчання інших, а на власні справи її вже зовсім не лишалося. Він приводив недосвідчених підлітків до себе додому й навчав їх боксу.

— Ану спробуй, бий мене в ніс,— казав він, стаючи в оборонну позицію.— Не бійся, гати щосили!

І підопічний гатив... Тільки-но наш герой приходив до тями, а кров, що текла йому з носа, більш-менш утамовували, як він ревно брався пояснювати супротивникові, що той усе зробив не так і що він, Поплтон, легко б міг оборонитись, якби удар було завдано за правилами.

Показуючи новачкам під час гри в гольф, як треба бити по м'ячу, він двічі підбивав собі ногу і щоразу після того накульгував цілий тиждень. Що ж до крикету, то одного разу з його воріт ець вибили середню стійку саме в ту мить, коли він захоплено пояснював котромусь гравцеві, як

слід атакувати ворота супротивника. Тоді він надовго заходився сперечатися з суддею про те, чи вибув він із гри, чи ні.

Розповідають, як, переправляючись через Ла-Манш під час шторму, він, украй схвильований, вискочив на капітанський місток і заявив капітанові, що "оце щойно бачив вогонь за дві милі ліворуч". А їдучи омнібусом на верху, він неодмінно сідає поряд з візничим і весь час показує йому на різні об'єкти, що можуть завадити рухові екіпажа.

Саме в омнібусі ми з ним і познайомились. Я сидів ззаду за двома дамами. Підійшов кондуктор одержати гроші за проїзд. Одна з дам простягла йому шестипенсову монету й сказала: "До Пікаділлі-Серкус", що коштувало два пенси.

— Ні,— озвалася друга.— Адже я вам винна шість пенсів. Ви дайте мені чотири пенси, і я заплачу за нас обох,— і вона подала кондукторові шилінг.

Кондуктор взяв і цю монету, видав два двопенсових квитки й став міркувати, скільки він має дати решти.

— Дуже добре,— промовила та дама, що дала йому шилінг.— Дайте моїй приятельці чотири пенси.

Кондуктор так і зробив.

— Тепер ви дайте ці чотири пенси мені.

Приятелька віддала.

— А ви,— звернулась дама знову до кондуктора,— дайте мені вісім пенсів, і ми з вами розрахуємось.

Кондуктор недовірливо відлічив їй вісім пенсів — одну монету в шість пенсів, одержану від першої дами, тоді один пенс і ще дві монетки по півпенса, які він дістав зі своєї сумки,— і відійшов далі, забурмотівши собі під ніс, що він не арифмометр і не повинен уміти рахувати з блискавичною швидкістю.

— Тепер,— обернулася старша дама до молодшої,— я винна вам шилінг.

Я думав, що епізод цим і вичерпається, аж раптом один червонолиций добродій, що сидів по другий бік проходу, заявив на весь голос:

— Кондукторе, ви недодали цим дамам чотири пенси!

— Хто це кому недодав чотири пенси? — обурився кондуктор з горішньої сходинки.— Квиток коштує два пенси.

— Двічі по два пенси це не вісім пенсів! — запально заперечив червонолиций добродій.— Скільки ви йому дали, пані? — звернувся він до першої дами.

— Шість пенсів,— відповіла дама, перевіривши свій гаманець.— А потім, пригадуєте, я дала ще чотири пенси вам? — додала вона, обертаючись до приятельки.

— Дорогенькі ж у вас вийшли квитки,— зауважив простакуватий на вигляд пасажир, що сидів ззаду.

— Та що ви, голубонько, хіба це могло бути?!— здивувалася друга дама.— Адже я з самого початку була винна вам шість пенсів.

— Але ж я вам дала чотири пенси! — наполягала перша.

— Ви дали мені шилінг,— сказав кондуктор, підійшовши ближче і осудливо тицяючи пальцем на старшу даму.

Та кивнула головою.

— А я вам дав одну монету в шість пенсів і дві по пенсу, так?

Дама підтвердила.

— А їй,— кондуктор показав на другу даму,— дав чотири пенси. Правильно?

— І ці чотири пенси, пригадуєте, я віддала вам,— підхопила молодша дама, звертаючись до старшої.

— Стривайте, так тоді виходить, що я віддав зайвих чотири пенси! — зняв крик кондуктор.

У цю хвилину знову втрутився червонолиций добродій:

— Але ж друга дама ще раніше заплатила вам шість пенсів!

— А їх я віддав їй.— І кондуктор удруге тицьнув пальцем на старшу даму.— Нема в мене цих клятих шести пенсів! Дивіться ось у сумку, як хочете. Жодного шестипенсовика нема!

На цей час уже ніхто не міг пригадати, як усе відбувалося насправді, кожен кричав щось своє і суперечив сам собі та іншим.

Червонолиций добродій заходився відновлювати справедливість і, перше ніж омнібус доїхав до Пікаділлі-Серкус, троє пасажирів уже пообіцяли поскаржитись на кондуктора за непристойні вислови. Кондуктор викликав полісмена і записав прізвища й адреси обох дам,

погрожуючи притягти їх до суду за недоплачені чотири пенси (які, до речі, вони мали щирий намір віддати йому, якби не заборонив їм червонолиций добродій). Під кінець дороги молодша дама остаточно пересвідчилася, що приятелька хотіла її обдурити, а старша, не витерпівши такої образи, вдарилась у сльози.

Червонолиций добродій, так само, як і я, їхав далі, до вокзалу Черінг-Крос. Біля каси з'ясувалося, що обом нам потрібні квитки до тієї самої станції, отож ми поїхали разом. І всю дорогу він без угаву обговорював питання про чотири пенси.

Розпрощалися ми біля хвіртки мого будинку, де він висловив свою надзвичайну радість від того, що ми майже сусіди. Я так і не зрозумів, чому він так прихилився до мене. Балачки у нього були нуднющі, і я насилу приховував неприязнь до нього. Згодом я довідався, що це була така чудна риса його вдачі — захоплюватись кожним, хто тільки не кидав образ йому просто в очі.

Через три дні він без попередження вбіг до мене в кабінет,— очевидно, вже вважаючи себе найближчим моїм другом,— і заходився перепрошувати, що не завітав раніше. Я охоче дарував йому цю невеличку недбалість.

— Дорогою до вас я зустрів листоношу,— сказав він, простягаючи мені синій конверт.— І він дав мені ось це для вас.

То був рахунок за воду.

— Ви повинні протестувати,— вів він далі.— Рахунок по двадцять дев'яте вересня, а тепер ще тільки червень. І не думайте платити наперед.

Я відповів щось у тому дусі, що, мовляв, за воду все одно доведеться платити, то яка різниця — в червні чи в вересні.

— Не в тому річ! Принцип, ось що важливе,— запалився він.— Нащо вам платити за воду, якою ви ще не користувались? Яке вони мають право вимагати з вас те, чого ви не повинні робити?

Розводився він красномовно, а я був такий дурень, що слухав його. І за півгодини він переконав мене, що йдеться тут про мої права людини й громадянина і що коли я сплачу цих чотирнадцять шилінгів десять пенсів у червні, а не у вересні, то буду не гідний спадкових привілеїв і прав англійця, освячених кров'ю предків.

Він незаперечно довів мені, що водопровідна компанія зовсім не має рації, і, здаючись на його підмову, я сів і написав образливого листа директорові компанії.

Секретар компанії відповів так: беручи до уваги позицію, на яку я став, вони вважають, що цю справу слід розглянути в судовому порядку, і гадають, що мій адвокат не відмовиться взяти на себе клопіт виступити в обороні моїх інтересів.

Поплтон був просто захоплений, коли я показав йому цього листа.

— Можете покластись на мене,— заявив він, згортаючи листа й ховаючи в кишеню.— Ми їм покажемо.

Я поклався на нього. Єдине, чим я мозку виправдатись — це надзвичайною своєю заклопотаністю в той час. Я саме писав твір, що тоді називався "драмою-комедією". І ту незначну кількість тверезого глузду, яку мені даровано, я повністю вклав у п'єсу.

Ухвала мирового судді трохи остудила мій запал, але ще дужче розпалила завзяття мого новоявленого приятеля. Всі мирові — це старі неприторенні дурні, заявив він. Справу треба передати вище.

У вищій інстанції суддя, дуже люб'язний старий пан, сказав, що, зважаючи на неясність у формулюванні приміток до даної статті закону, він схиляється до висновку про можливість звільнити мене від сплати судових витрат водопровідної компанії. Таким чином на цю справу пішло в мене не дуже багато грошей — якихось півсотні фунтів, включаючи й ті первісні чотирнадцять шилінгів десять пенсів за воду.

Після цього наша приязнь трохи охолола. Але ми мешкали близько один від одного, і мені хоч-не-хоч доводилось часто бачити його і ще частіше чути про нього.

Особливою запопадливістю відзначався він на різних балах і банкетах, причому найбільшої шкоди міг заподіяти тоді, коли бував у найкращому гуморі. Жодна людина на світі не вкладала так багато праці в загальні веселощі і не викликала цим такої відчайдушної нудьги.

Якось увечері на Різдво зайшов я до одного приятеля й бачу там таку картину: Поплтон грає на фортепіано, а чотирнадцять чи п'ятнадцять підстаркуватих леді й джентльменів повагом дріботять навколо крісел, розставлених уряд посеред вітальні. Час від часу він переставав грати, і тоді всі учасники забави, очевидно раді перепочинкові, знеможено падали в крісла — всі, крім одного, котрий хутенько шмигав у двері, а решта присутніх проводили його заздрісними поглядами.

Стоячи на порозі, я вражено спостерігав цю похмуру сцену. Незабаром до мене підійшов один із тих щасливців, які вибули з гри, і я попросив його пояснити, що за дивовижа тут діється.

— Ет, і не питайте! — роздратованим тоном відповів він.— Нова ідіотська витівка Поплтона.— І додав розлючено: — А потім ще мусимо грати у фанти.

Служниця все вичікувала нагоди доповісти про мій прихід. Але я попросив її не робити цього, підсиливши своє прохання шилінгом, і непомітно зник.

Після ситного обіду він звичайно пропонував улаштувати танці й чіплявся до вас, щоб ви згорнули килим або допомогли йому пересунути рояль у найдальший куток кімнати.

Поплтон знав стільки найрізноманітніших застільних ігор, що цілком міг би відкрити своє власне невелике чистилище. В самий розпал якоїсь цікавої розмови або в ту мить, коли ви перебували в приємному тет-а-тет з гарненькою дамою — невідь звідки він раптом налітав на вас і гукав: "Швидше! Ходімо! Будемо грати в літературну вікторину!" Він волік вас до столу, клав перед вами аркуш паперу і вимагав: "Змалюйте вашу найулюбленішу героїню з роману". І пильно стежив, щоб ви таки змалювали.

Нещадним він був і до самого себе. Щоразу він перший зголошувався проводжати на станцію стареньких дам і нізащо не відступав від них до тієї хвилини, поки не всадовлював кінець кінцем не в той поїзд. Саме він улаштовував з малечею забави в "диких звірів" і до того залякував бідних дітлахів, що вони потім цілу ніч не спали й плакали зі страху.

Завжди сповнений щонайкращих намірів, він міг би вважатись за незрівнянно добру людину. Відвідуючи хворих, він неодмінно приносив у кишені що-небудь смачненьке — і обов'язково шкідливе для недужого, таке, що могло тільки погіршити його стан. Він організовував своїм коштом прогулянки на яхтах і запрошував людей, які страждають від хитавиці; а коли потім вони терпіли муки, їхні нарікання він вважав за чорну невдячність.

Іще він надзвичайно любив бути розпорядником на весіллі. Одного разу він так чудово все розрахував, що молода прибула до церкви на три чверті години перед молодим, і день, який мав би бути для всіх

радісним святом, охмарили переживання зовсім іншого характеру. Іншим разом він забув покликати священика. Єдине тільки, що, зробивши помилку, він охочісінько це визнавав.

На похороні він також завжди був на першому плані: пояснював зажуреним родичам, як це добре для всіх навколишніх, що небіжчик нарешті віддав богу душу, і висловлював святобливу надію, що невдовзі й вони всі підуть за його прикладом.

Але не знав він більшої радості, як брати участь у хатніх сварках. На багато миль навкруг не траплялося жодної родинної колотнечі, до якої він не був би причетний. Починав він звичайно як миротворець, а кінчав у ролі головного свідка скаржника.

Якби він був журналістом чи політиком, блискучий хист до розуміння чужих справ завоював би йому загальну повагу. Лихо його було в тому, що він силкувався прикладати свої таланти до життя.